

**Міжнародна науково-практична Інтернет-конференція
«Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія»
17 грудня 2021 року, м. Тернопіль**

отримання достовірної інформації з метою розширення сфери їхньої діяльності. Аудитори не повинні рекламувати себе, викликати непорозуміння з боку клієнтів, зачіпати інтереси колег.

З вищезазначеного випливає, що від дотримання етичних принципів залежить авторитет експерта, його професійна адаптивність і здатність виконувати складні завдання, які будуть перед ним стояти. Якщо професійні бухгалтери та аудиторі будуть продовжувати надавати дані послуги для громадськості на рівні, який демонструє, що довіра громадськості є цілком обґрунтованою, то вони зможуть залишатися в привілейованому становищі. Тому експертам потрібно підтримувати свій статус та доводити, що їхні професійні послуги виконуються на найвищому рівні та надаються відповідно до етичних норм.

Аудитори та професійні бухгалтери відіграють вагомую роль для суспільства. Кредитори, інвестори та роботодавці загалом покладаються тільки на професійних бухгалтерів та аудиторів щодо отримання правдивої інформації про дані бухгалтерського обліку та показники фінансової звітності суб'єкта господарювання. Поведінка та ставлення аудиторів і професійних бухгалтерів у наданні необхідних послуг впливають на економічне процвітання їх співтовариства та загалом країни.

Список використаних джерел:

1. Міжнародний кодекс етики професійних бухгалтерів (Включаючи Міжнародні стандарти незалежності), видання 2018 року. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/kodex_et.pdf
2. Салова Н. Професійна етика аудитора: фундаментальні принципи. URL: https://www.pspaudit.com.ua/files/psp_14-19_salova.pdf
3. Дорош Н.І. Аудит: теорія і практика: навч. посіб. Київ, 2006. 495 с.
4. Міжнародні стандарти аудиту. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, видання 2016-2017 року. Частина I, Частина II, Частина III. URL: <https://mof.gov.ua/uk/mizhnarodni-standarti-auditu>
5. Шестерняк М. М. Оцінка стану та тенденцій розвитку надання аудиторських послуг. Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія: матеріали VI міжн. наук.-практ. інтернет-конф. (Тернопіль, 27 груд. 2019 р.). Тернопіль, 2019. С. 269-272. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/37471/1/269.pdf>

Ірина ФОК

магістр

кафедри фінансового контролю та аудиту

Західноукраїнського національного університету

м. Тернопіль, Україна

ВНУТРІШНІЙ АУДИТ І ОСОБЛИВОСТІ ЙОГО ОЦІНКИ

Питання якості аудиту та аудиторської діяльності в світовій і українській практиці регулюються не лише на рівні громадських об'єднань в сфері аудиту, а й на державному рівні. Чинні норми регулюють механізм контролю якості аудиту, зокрема вимоги щодо організації його контролю на державному й внутрішньому рівнях в цій сфері.

Проблеми якості аудиту та такої діяльності досліджуються в працях українських і зарубіжних вчених: Н.Т. Білухи, З.В. Гуцайлюка, Н.М. Зорій, М.Р. Лучка, Н.М. Хорунжак, М.Т. Щирби, Р. Адамса, Е.А. Аренса, А. Монтгомері і ін. Науковці й практики широко висвітлюють не лише методику й організацію аудиту, а й проблеми його здійснення та шляхи досягнення високої якості. Слід зауважити, що наразі питання саме якості аудиту та аудиторської діяльності лишаються невирішеними системно.

Більше того, немає єдиної думки про те, що вважати якістю в аудиті, якими є її критерії тощо[2; 4].

Але ці основи якості аудиту на сьогоднішній день не вирішують усіх наявних проблем. Зокрема, на наш погляд, немає ефективної єдиної організаційно-методичної бази контролю якості аудиту, не розроблені якісні критерії оцінки якості роботи аудиторів, не ідентифіковані чітко об'єкти контролю, порядок і методика його провадження. Йдеться в цьому випадку не лише про зовнішній, а й про внутрішній аудит.

Важливими характеристиками складових внутрішньої і зовнішньої оцінки якості аудиторської діяльності є відповідність стандартам і чинному законодавству. А головне завдання такої оцінки – ідентифікувати сфери діяльності з внутрішнього аудиту, які вимагають удосконалення або розвитку.

Досягти виконання цього завдання можна в результаті здійснення постійного моніторингу діяльності внутрішніх аудит служб (внутрішніх аудиторів) та періодичних їх оцінок (самооцінок)[3, с. 229]. Такими є вимоги МСВА. «Постійний моніторинг входить до регулярних політик та практик управління функцією внутрішнього аудиту, а періодичні оцінки проводяться для визначення відповідності кодексу етики та стандартам. Він проводиться самостійно шляхом самооцінки або іншим чином» [1, с. 6].

Також йому притаманні певні особливості. Наприклад, з позиції організації такого внутрішнього контролю важливо ретельно підготувати необхідну шаблонну документацію. Адже практика проведення процедур контролю вимагає наявності відповідного документального підтвердження. Усі умови та показники, які будуть контролюватися, безумовно, розробляються з урахуванням побажань керівництва суб'єкта державного сектору, але можна скористатися і вже наявними напрацюваннями в цьому напрямку.

Наприклад, при здійсненні моніторингу діяльності з внутрішнього аудиту варто використати низку затверджених на рівні суб'єкта контролю форм. В їх складі можуть бути: таблиці, довідки, контрольні листи тощо про проведення моніторингу; висновки до аудиторських звітів про проведення моніторингу (за наслідками внутрішнього контролю); контрольні анкети.

Періодичний аналіз також здійснюється відповідно до управлінських запитів, але при його організації варто використовувати підходи, які враховують специфіку СДСЕ.

«Його порядок, процедури, критерії оцінки, періодичність та інші аспекти проведення періодичних внутрішніх оцінок якості в кожній окремій установі повинен бути визначений у внутрішніх документах установи» [1, с. 17].

Оскільки міжнародними стандартами рекомендується складати щорічні програми внутрішнього періодичного аналізу (періодичних оцінок діяльності підрозділу внутрішнього аудиту), то з цього випливає, що він (вони) має проводитися з періодичністю 1 раз на рік. При проведенні вказаного виду контролю обов'язково слід враховувати результати постійного моніторингу якості діяльності підрозділу внутрішнього аудиту.

Окрім цього, звертається увага на результати самооцінок, які проводились працівниками цього підрозділу. Періодичні оцінки для забезпечення належного результату мають максимально охоплювати внутрішньо-аудиторську діяльність суб'єктів державного сектору (аспекти):

- організаційні та правові основи функціонування;

**Міжнародна науково-практична Інтернет-конференція
«Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія»
17 грудня 2021 року, м. Тернопіль**

- кадри;
 - документальне забезпечення;
 - планування;
 - організаційні аспекти;
 - звітність;
 - взаємодію та взаємозв'язки з іншими структурними підрозділами;
- документацію по результатах;
- заходи з реагування та реалізації результатів контролю тощо.

Особливістю внутрішнього контролю (аудиту), який дозволяє оцінити якість аудиту суб'єкта держсектору є те, що перелік питань, відповідно до яких здійснюється оцінка має бути визначений внутрішніми документами.

При цьому і внутрішня і зовнішня оцінки здійснюються за однаковими критеріями. Тому і питання теж мають бути ідентичними. Дослідження здійснюється відповідно до критеріїв оцінки, склад яких визначається в залежності від особливостей діяльності. Умовно усі критерії можна поділити на ключові та другорядні. Оцінка провадиться за кожним з вищеназаних видів внутрішньо-аудиторської діяльності у вигляді відповідей на запитання по кожному ключовому й другорядному критерію (відповідає чи не відповідає встановленому критерію).

Підсумковий рівень внутрішньо-аудиторської діяльності визначається за результатами оцінювання (відповідність/невідповідність) визначених критеріїв (за п'ятибальною системою: 1 рівень «Становлення», 2 рівень «Розвиток», 3 рівень «Діяльність», 4 рівень «Зрілість», 5 рівень «Приклад») [1, с. 38-39].

В методичному посібнику «Оцінка якості внутрішнього аудиту в державних органах» [1, с. 6] у додатках детально прописані всі критерії для оцінки й визначення кінцевих її результатів.

Однак в ньому немає рекомендацій щодо того, яким чином можуть бути усунені виявлені недоліки, котрі негативно позначаються на якості аудиторської діяльності всередині суб'єкта держсектору. На наш погляд, цей досвід можна застосувати і щодо аудиторських фірм, відповідно адаптувавши його й уточнивши щодо кожного з вищевказаних рівнів відповідні рекомендації

Список використаних джерел

1. Оцінка якості внутрішнього аудиту в державних органах : методичний посібник. Київ: Міністерство фінансів України, 2018. 152 с. URL: https://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/files/Posibnyk_Q_2018.pdf.
2. Лучко М., Зінкевич А. Аудит податків і платежів у контексті оптимізації діяльності підприємства. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2019. Вип. 1. С. 186-196.
3. Лучко М. Р. , Пилипчук Н.М. Контроль якості внутрішнього аудиту підприємств в умовах євроінтеграційних процесів. *Бізнес Інформ*. 2015. № 7. С. 229-234.
4. Хорунжак Н. М., Бойко Г.В. Роль і місце стандартів в аудиторській діяльності. *Развитие учёта и аудита как основы информационно-аналитической системы предприятия: Труды международной научно-практической конференции 17-18 декабря 2005 г.* Харьков НТУ «ХПИ», 2005. С. 77-78.